

Studentbarometern 2017

En rapport av Enheten för utvärdering

Karolinska Institutet

På uppdrag av Styrelsen för utbildning via Beredningsgruppen för kvalitetssystem
Teresa Sörö

Januari 2018, Dnr: 1-504/2017

**Karolinska
Institutet**

Rapport 2018

Studentbarometer 2017

Utgiven av: Enheten för utvärdering, LIME, KI

På uppdrag av Beredningsgruppen för kvalitet, Styrelsen för utbildning

Författare: Teresa Sörö

Enheten för utvärdering, Institutionen för lärande, informatik, management och etik (LIME), Karolinska Institutet, 171 77 Stockholm | Widerströmska huset, Solnavägen/Tomtebodavägen

För information: evaluation@ki.se | ki.se

Karolinska Institutet är ett av världens ledande medicinska universitet med visionen att på ett avgörande sätt bidra till att förbättra människors hälsa. I Sverige står Karolinska Institutet för drygt 40 procent av den medicinska akademiska forskningen och har det största utbudet av medicinska utbildningar. Varje år utser Nobelförsamlingen vid Karolinska Institutet mottagare av Nobelpriset i fysiologi eller medicin.

2018-01-10

SLUTRAPPORT

Studentbarometern

Beställare: Styrelsen för utbildning via Beredningsgruppen för
kvalitetssystem

Projektledare: Teresa Sörö

Projektperiod: 2017-08-01 – 2018-01-10

Dnr: 1-504/2017

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande resultat.....	1
2	Bakgrund	1
3	Syfte och mål	2
4	Upplägg och metod.....	2
5	Resultat	4
5.1	Roll.....	5
5.2	Studiemiljö.....	7
5.3	Diskussion.....	10
6	Rekommendation till fortsatt arbete	12
7	Måluppfyllelse.....	12
7.1	Tidplan	13
7.1	Resursförbrukning och kostnader.....	13
8	Projektanalys - erfarenheter från projektet.....	13
8.1	Projektstrategi och genomförande.....	13
8.2	Kommunikation och förankring	13
8.3	Leverans, överlämnande och godkännande.....	13
9	Referenser	14
10	Kontaktpersoner.....	15
11	Dokument.....	15
12	Signering.....	15
13	Bilaga 1	16

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

1 Sammanfattande resultat

Studentbarometern på Karolinska Institutet (KI) genomförs vart fjärde år med syfte att ge en strategisk vägledning för att bygga studenternas engagemang i studier och för KI samt att identifiera vilka mötesplatser/tjänster som behöver utvecklas för att öka studenternas engagemang. Studentbarometern 2017 genomfördes genom åtta fokusgruppsintervjuer. Trettiofem studenter från 17 olika program deltog med jämn fördelning mellan grund- och avancerad nivå. Studenterna hade en god bild av på vilka sätt de inbjuds till inflytande i både sin utbildning och i KI som organisation. Motivationen att delta och engagera sig styrs till delar av vilken roll de får och hur de uppfattar sin studiemiljö. Framgångsfaktorer som identifierades är att ju tidigare de deltar på lika villkor i en utvecklingsprocess (som Med-aktörer) desto lättare är det att vara motiverad. De behöver även mötas med tillåtenhet som beskrivs som ett genuint intresse för dem och deras lärande, där det finns utrymme för frågor och misstag. Det inverkar positivt på både motivation och studiero. Tydlig struktur i vad som krävs och förväntas av en som student är delar som även det främjar studiero.

2 Bakgrund

Studenters värderingar, återkoppling och reflektioner är en viktig del av kvalitetsutvärderingen av kurser och program och är en lagstadgad rättighet. Detta ger studenterna möjlighet till inflytande över sin utbildning genom att de ges tillfälle att uttrycka sina uppfattningar. Tillsammans med andra kvalitetsindikatorer (såsom till exempel genomströmning, examinationsresultat och lärarnas kompetens) ges en helhetsbild av en utbildning och utbildningsmiljö och dess potentiella utvecklingsområden.

Kvalitetssäkring av utbildning är viktig och studenter har en central roll i det arbetet. Enligt Universitetskanslerämbetets (UKÄ) vägledning ska universitet och högskolor granska sitt kvalitetssäkringsarbete utifrån tre perspektiv varav studenters och doktoranders är en av dem (UKÄ, 2016). Granskningen ska omfatta fyra olika aspekter varav studenter och doktoranders perspektiv ska tas till vara i alla aspekter:

- Styrning och organisation
- Miljö, resurser och område
- Utformning, genomförande och resultat
- Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Studentbarometern är en av flera kvalitetsutvärderingar som KI enligt Riktlinjerna för kvalitetsutvärdering för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, ska genomföra (KI, 2016). Studentbarometern används för att samla data om studenternas uppfattning om centrala frågor i detta avseende. Syftet med Studentbarometern är att ge (1) "en strategisk vägledning för att bygga studenternas engagemang i studier och för KI" samt att (2) "identifiera vilka mötesplatser/tjänster som behöver utvecklas för att öka studenternas engagemang" med mål att påverka KI i positiv riktning och att bygga KI:s relation med studenterna (ibid).

Vid den senast studentbarometern som genomfördes vid KI år 2013 var svarsfrekvensen endast 29 % (IPSOS, 2014). Styrelsen för utbildning beslutade därför att se över metoden för att samla in data och 2017 års Studentbarometer utgår därför i stället från fokusgrupper (KI, 2017c). Beredningsgruppen för kvalitetssystem utsågs

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

som styrgrupp och Enheten för utvärdering fick uppdraget att genomföra undersökningen (ibid).

3 Syfte och mål

Projektmål var genomföra Studentbarometern med hjälp av cirka sex fokusgrupper under hösten 2017 samt att leverera resultatet i en skriftlig rapport.

Två övergripande syften med undersökningen var angivna redan vid projektets start. Ett tredje tillkom vid genomgång av tidigare undersökningar och framtagandet av vilka frågeområden för intervjuerna.

1. Skapa rekommendationer för att bygga studenternas engagemang i studier och för KI.
2. Identifiera vilka mötesplatser/tjänster som behöver utvecklas för att öka studenternas engagemang.
3. Analysera vad som orsakar studiestress hos studenterna.

4 Upplägg och metod

4.1.1 Instrument

Fyra frågeområden för intervjuguiden (Bilaga 1) identifierades med hjälp av analys av föregående Studentbarometer (IPSOS, 2014), resultaten från Examensenkät 2017 (KI, 2017a), den analys och sammanställning av åtgärdsplaner som gjordes av Beredningsgruppen för kvalitet efter föregående Studentbarometer (KI, 2014) samt de uttalade teman som fastställts i projektplanen (KI, 2017b):

Studentinflytande - Studentinflytande kan ses som en del av studentcentrerat lärande och är mycket centralt och högprioriterat då studentcentrerat lärande är en standard inte bara på KI utan även nationellt och inom Europeiska Unionen (UKÄ, 2015). Inflytandet har återkommande låg skattning i Studentbarometern från 2013 (IPSOS, 2014) samt i Examensenkäten (KI, 2017a). Det finns dock i dessa två tidigare undersökningar även beskrivningar av goda exempel varför en stor del av intervjun bör fokusera på att identifiera strategier för att stärka studentinflytandet. Vidare är studentinflytande ett av de fem målområden som ingår i de fem standardiserade kursvärderingsfrågorna som används vid KI (KI, 2016), så genom att följa upp detta i Studentbarometern ges en fylligare bild av temat.

Vägledning och stöd - Upplevelsen av studievägledningen har hög betydelse för studenternas motivation enligt tidigare Studentbarometer, likaså det stöd man upplever i sitt lärande från kursledning samt program. Den starka kopplingen till helhetsupplevelsen av studiemiljön gör att det är ett tema för kartläggning.

Studiesocial miljö och hälsa – I tidigare Studentbarometer och Examensenkät beskriver studenterna en situation med hög stress och press. Det är dock oklart var stressen kommer ifrån, varför området ansågs relevant att inkludera i denna undersökning.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

Bemötande - I åtgärdsplanen efter föregående Studentbarometer angavs "Genus, mångfald, trakasserier" samt "kränkande behandling" som centrala teman för KI att arbeta vidare med och följa upp. De två förstnämnda tas upp i en del utvärderingsenkäter såsom Examensenkäten och är av annan natur än resten då de avser även kurslitteratur, kurs- och utbildningsplan samt lärandeaktiviteter. Trakasserier samt kränkande behandling handlar om bemötande varför detta fokuseras på i denna undersökning. Syftet med detta tema var att identifiera om det fanns strukturella problem vid KI samt hur studenter önskade att frågan hanteras.

Intervjuguidens innehåll och formuleringar testades med styrgruppen (med studentrepresentanter närvarande). För att ytterligare säkerställa att frågorna uppfattades på därför avsett vis fick en student prova att besvara frågorna. I de fall uppfattningen av innebörden av en fråga skilde sig mellan intervjuare och respondent diskuterades formuleringen och justeringar gjordes. Styrgruppen godkände den slutliga intervjuguiden.

4.1.2 Datainsamling

Fokusgrupper är en metod för att samla in data angående en grupp människors föreställningar om ett visst fenomen (Stalmeijer, McNaughton, & Van Mook, 2014). Den antas ge mer information än enbart via individuella intervjuer då attityder frigörs i ett samtal mellan människor på ett annat sätt än vid intervjuer med enskilda individer (ibid).

För rekrytering skapades och spreds ett informationsblad, en Facebooksida samt information på digitala skärmar på KI:s campus. Det gjordes ett utskick via e-post till alla studenter registrerade på program på grundnivå och avancerad nivå på KI. Kontakt togs även med de två studentkårerna med förfrågan om spridning av undersökningen.

Studenterna fick en länk till anmälan som innebar att de kunde boka in sig på ett av flera föreslagna fokusgruppsintervjutillfällen. När ett tillfälle hade fått åtta deltagare kunde ingen mer boka in sig. För att säkerställa att intervjutillfällena hade tillräckligt med deltagare släpptes några datum i taget. I en första omgång släpptes fyra intervjutillfällen, två på respektive campus. Därefter lades två nya intervjutillfällen till. När dessa sex tillfällen var fullbokade släpptes ytterligare två för att se om intresse fortfarande fanns för att kunna fylla tillfällena. För engelskspråkiga fokusgruppsstillfällen var planen att dessa skulle erbjudas efter förfrågan. Intresset för de tillfällena uppstod dock genast varför de lanserades på liknande sätt med länkanmälan. Totalt två engelskspråkiga fokusgrupper genomfördes.

Responser från intresserade deltagare var till en början stadig och 56 studenter anmälde sig till åtta olika fokusgruppsstillfällen. Antalet studenter som sedan verkligen kom till intervjutillfällena var dock endast 35. Deltagarna informerades muntligen och skriftligen om innebörden av sitt deltagande i studien och signerade en samtyckesblankett innan intervjun startade. Alla deltagande studenter avslutade påbörjad intervju. Som ersättning för nedlagd tid fick alla deltagare ett presentkort på litteratur till ett värde av 300 kronor.

De studenter som anmält sig till ett intervjutillfälle fick information om intervjun skickad till sig via e-post i anslutning till intervjutillfället. Där angavs syftet med undersökningen samt kort information om de olika frågeområdena som skulle diskuteras. Efter första intervjun lades det till något utförligare information om de olika temafrågorna för att ge resterande informanter möjlighet att förbereda sig mer.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparat 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa Sörö Maya Petren Maya Petren	DNR 1-504/2017

Då det fanns en önskan från styrgruppen om spridning av deltagande studenter från olika program, olika terminer samt grund- och avancerad nivå, samlades dessa bakgrundsdata in.

Det är sexton olika program representerade i undersökningen (Tabell 1). De flesta program har en till två deltagare med läkarprogrammet undantaget. Inom nybörjarprogrammen var deltagarna representerade från termin ett till elva med ett medel på 3-4 terminer. Det var arton studenter från nybörjarprogram och sjutton studenter på påbyggnadsprogram. Bland påbyggnadsprogrammen var tio program inkluderade med jämn spridning. Spridningen mellan nybörjarprogrammen är dock inte lika jämn då läkarprogrammet står för tio av de arton deltagarna.

Tabell 1. Program representerade i KI:s Studentbarometer 2017	
Nybörjarprogram	Påbyggnadsprogram
Fysioterapiprogrammet	Barnmorskeprogrammet
Logopedprogrammet	Magisterprogrammet i global hälsa
Läkarprogrammet	Masterprogrammet i Bioentreprenörskap
Psykologprogrammet	Masterprogrammet i biomedicin
Sjuksköterskeprogrammet	Masterprogrammet i folkhälsovetenskap
Tandläkarprogrammet	Masterprogrammet i hälsoekonomi, policy och management
	Masterprogrammet i hälsoinformatik
	Masterprogrammet i toxikologi
	Specialistsjuksköterskeprogram med inriktning <ul style="list-style-type: none"> - Intensivvård - Röntgen

Intervjuerna tog mellan 52 till 83 minuter med merparten runt 60 minuter. De följde alla intervju mallen men använde olika tid på de olika delarna.

4.1.3 Analys

Intervjuerna transkriberades av en extern person. Texten har sedan analyserats avseende undersökningens syfte och de olika frågeområdena med tematisk innehållsanalys. Hänsyn har också tagits till om studenterna tagit upp andra områden än de som primärt ingick i intervjuguiden.

5 Resultat

Studentinflytandet på KI beskrevs, av de deltagande studenterna som kände till det, som välorganiserat. På mikronivå gavs exempel på kursråd, kursvärderingar samt programråd som de forum som är tillgängliga för studenterna. Det fanns bland deltagarna insikt om att det även i olika kommittéer högre upp i KI:s organisation finns

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparat 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa Sörö Maya Petren Maya Petren	DNR 1-504/2017

invalda studentrepresentanter. Detta beskrevs dock som svårare att få tillträde till för några av de deltagande studenterna.

Deltagarna var ense om att det finns en struktur och plan för hur studentinflytande ska vara organiserat på KI och de kunde från olika program vittna om att den planen i huvudsak följdes. Erfarenheterna av i vilken mån kursråd förekom och hur de genomfördes, varierade. De deltagande studenternas analys av deras formella studentinflytande var till stora delar samstämmig. Upplevelsen av att faktiskt kunna påverka utbildningens innehåll och process varierade dock kraftigt. Även om studenterna uppfattade att det fanns en struktur för studentinflytande uttrycktes misstro vad gällde i vilken grad man som student verkligen blir lyssnad till, dvs om återkopplingen skulle leda till något.

Nedan följer en analys av de deltagande studenternas beskrivning av studentinflytande och studiemiljön och vad som de uttryckte kan påverka den upplevelsen. Vikt har lagts vid hur deltagarna upplever studiestress, dess uppkomst samt påverkansfaktorer. Resultatet har delats in i två huvudkategorier med tillhörande underkategorier (Figur). Huvudkategorierna beskriver (1) Roll - vem man är i organisationen, samt (2) Studiemiljö – hur studiemiljön uppfattas.

Roll		Studiemiljö		
Re-Aktör	Med-Aktör	Rang-ordnande	Tillåtande	Struktur och stöd

Figur. Huvudkategorier och underkategorier i KI:s Studentbarometer 2017.

5.1 Roll

När de deltagande studenterna beskrev innebörden av studentinflytande syftade de till deras möjlighet att påverka beslut som tas avseende deras utbildning. Det kunde vara i planering, i utförandet av den och framförallt som en del av utvärderingen av den. Det fanns en diskrepans mellan det de deltagande studenterna personligen deltog i, vilket var lättare att se som studentinflytande, och det som representerades av studentorganisationerna, där de inte lika självklart upplevde sig vara en del av processen. Vilka delar i utbildningen man hade möjlighet att påverka, när i processen man fick komma med samt responsen på det man gjorde, påverkade till stora delar hur man såg på sitt reella studentinflytande. Upplevelsen av studentinflytande var starkt kopplat till det studentengagemang man kände.

Deltagarna beskrev sin roll i utvärderings- och kvalitetsprocessen i huvudsak på två olika sätt: som med-aktör eller som re-aktör. Rollerna beskrivs nedan hur de kunde variera i olika kontexter samt vilken konsekvens det hade för studentengagemanget.

5.1.1 Re-aktör

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

Rollen som re-aktör beskrivs som en roll som responderar eller reagerar på något. Den absolut vanligaste förekommande formen för studentinflytande för den enskilda studenten handlade om att vara en del i utvärderingen av sin utbildning. Studenterna beskriver uppgiften som viktig men även svår då man inte alltid hade förstått hur utveckling och utvärderingsprocessen sett ut eller mer specifikt vad de faktiskt kunde vara med och påverka. Som exempel beskrevs att när tillfället för att tycka till kom så var redan innehåll, undervisningsformer, schema, antal föreläsningar och inlämningsuppgifter bestämt. Det man inkluderades i var att ge kommentarer och bedömningar på hur kursen hade fungerat först efteråt, när den redan hade genomförts. Studenterna fick reagera på utbildningen, vara re-aktörer.

Om uppgiften som utvärderare ska motivera till studentengagemang är återkopplingen om t.ex. hur kursansvariga tagit emot kursvärderingen essentiell. De deltagande studenterna kände sig motiverade vid de tillfällen då de vid kursstart fått höra hur tidigare utvärderingar tagits tillvara och i vissa fall lett till förändringar. De blev då en del av ett större sammanhang och inte bara re-aktörer. De beskrev också att de kunde drivas av altruism, en vilja att påverka så att kurser och program skulle bli så bra som möjligt även för efterföljande studenter. Studenter som kommit längre i sin utbildning beskrev dock hur deras motivation till att delta i utvärderingar sjönk när de erfarit att deras åsikter inte tagits till vara.

Rollen som re-aktör uppfattades som kortsiktig. Man får vara med och utvärdera något som redan hänt och det kanske leder till förändring men det är inget som re-aktören i så fall får reda på eller påverkas av.

Konsekvenser

Deltagarna beskrev utvärderingen av utbildningen som en viktig och betydelsefull uppgift och roll gentemot organisationen. Samtidigt kunde det vara svårt att uppbåda ett engagemang när man kom in så sent i processen och inte upplevde någon möjlighet att påverka den egna utbildningen. Den egna relevansen och motivationen kunde därför vara svår att hitta. Bland de möjliga lösningar som nämndes hörde att bli inkluderad som med-aktör tidigare i processen samt att få återkoppling på om och i så fall hur det som framförts i utvärderingarna tagits emot.

5.1.2 Med-aktör

De deltagande studenterna beskrev att upplevelsen att vara med-aktör kunde skapas genom kursråd eller vid mer informella möten exempelvis i början av en kurs som användes för att forma resterande del av kursen. Då upplevde studenterna att de kunde påverka hur undervisningen genomfördes eller rent schematekniska delar. För att uppleva att man var en med-aktör spelade det stor roll hur det som sades på mötet togs omhand och vilken möjlighet till förändring som studenternas engagemang utgjorde. Detta beskrevs även utifrån mötesformer som programråd, olika styrelser eller beredningsgrupper. Det genuina intresse för studenternas studier och utbildning som visades var något som gynnade deras motivation för engagemang. Det visade att deras åsikter och synpunkter togs på allvar och betydde något för den som frågade. Studenternas vilja och motivation till engagemang ökade då studentrösten var en del av den gemensamma.

Att vara med-aktör beskrevs som ett mer långsiktigt åtagande än att vara re-aktör. Man var med och skapade något tillsammans med verksamheten eller organisationen.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

Ett flertal goda exempel som togs upp angående bemötande rör när den studerande kände sig inkluderad. Det kunde antingen handla om att man upplevt sig välkomnas som en framtida kollega eller som att man var en del av verksamheten eller utbildningen. Upplevelsen av att vara med-aktör hängde ihop med upplevelsen av att befinna sig i en tillåtande miljö, då det tillåtande var en förutsättning för att man skulle känna sig inkluderad.

I klinisk kontext beskrivs med-aktörrollen med exempel där det man som student föreslagit beaktades med största allvar. Även om studenterna befann sig i situationer där de av kompetens- och patientsäkerhetsmässiga skäl inte kunde vara aktiva, kunde det leda till att de uppfattade sig som en del av vården. De inkluderades intellektuellt i resonemanget. Detta förekom även i något enstaka fall i forskningssammanhang.

Konsekvenser

Vid de tillfällen man som student upplevde att man hade till uppgift att tillsammans med lärare, handledare och ledning skapa utbildningen, gynnades känslan av delaktighet och engagemang. Då ökade också viljan att engagera sig och arbetsinsatsen upplevdes relevant.

5.2 Studiemiljö

Studenternas upplevelser av den studiemiljön skilde sig åt. I denna undersökning framkom två huvudsakliga underkategorier för hur studenterna uppfattade den sociala miljön, som rangordnande alternativt tillåtande. En tredje kategori handlar om den fysiska miljön samt de stödstrukturer som finns för studenterna.

Nedan beskrivs kategorierna, deras innebörd och konsekvenser för studenterna.

5.2.1 Rangordnande miljö

KI beskrivs som ett lärosäte som har krav på sig att vara världsledande inom medicinsk utbildning och forskning. Studenterna uppfattade att den höga standarden även gäller dem och att det finns en utgallringsprocess av de som inte håller måttet. Det skapade både en känsla av utvaldhet (när den var positiv) och upplevelse av hot om att man inte kanske inte riktigt skulle duga.

Veta sin plats

Studiemiljön som beskrevs i denna kategori hade tydliga regler för vem som var expert och hade de rätta svaren och vem som skulle lära sig. Som student förväntades du inte vara aktiv i mötena eller undervisningstillfällena utan en passiv mottagare av kunskap. I campusmiljö kännetecknades detta av monologbaserad undervisning där fokus ligger på att gå igenom så mycket innehåll som möjligt. Frågor från studenter kunde ses som ifrågasättande och var inte välkomna då det störde och försenade genomgången av innehållet som skulle förmedlas. De deltagande studenterna beskrev även att tidigare studieresultat kunde påverka ens status i gruppen, hur studiekamrater såg på dem samt även om lärare tar frågor och synpunkter på allvar. Det fanns påtaglig rädsla för att dåliga studieresultat skulle innebära att man som studerande inte skulle bli lyssnad på samt att kritik mot utbildningen skulle ge repressalier.

I klinisk utbildning kunde rangordnande studiemiljö kännetecknas av att studenten fick följa med handledaren så gott det gick men inte blev inkluderad i samtal och resonemang.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

Att vara oprioriterad

I kontakten med forskare beskrevs undervisning, utbildning och studenter som lågprioriterade och mindre värdefulla. En del de deltagande studenterna ansåg att forskares nedprioritering av utbildning och undervisning var begripliga eftersom den enskildes forskning borde få gå före. Andra, särskilt internationella studenter inom masterutbildningar, reagerade dock. De beskrev att orsaken till att de sökt sig till KI var den framstående forskningen men att de som masterstudenter av olika anledningar inte fick möjlighet att ta del av forskningen som andra studenter fick på andra lärosäten internationellt.

I klinisk miljö kunde känslan av att inte vara prioriterad vara följd av att man som student inte blev mottagen eller att man fick klara sig själv eftersom vården av patienter måste gå före och studenten inte blev inkluderad i detta.

Konsekvenser

Upplevelsen att det finns en fara att man skulle vara otillräcklig gör att man drar sig för att fråga ledning och lärare om stöd och råd. Deltagarna beskrev att mycket av deras studiestress har ett ursprung i känslan av otillräcklighet och att inte vara bra nog. Som strategier kan man hitta mer stöd inom de närmaste i studiegruppen. Rädslan att inte duga till ökade även behovet av att själv kunna kontrollera sin kunskap och kompetens gentemot studiemålen och kurskamraterna, exempelvis genom självriktade tester och tillgång till tidigare examinationer.

5.2.2 Tillåtande miljö

Den tillåtande miljön beskrevs i första hand som en inkluderande miljö. Studenterna beskrev den i termer av att få vara med och att bjudas in.

Vid campusbaserad utbildning beskrevs en tillåtande miljö uppstå exempelvis när studenten gavs utrymme och tid för sina frågor. Lärare som har möjlighet att ge personlig kontakt, svara på mail eller stanna kvar efter ett undervisningstillfälle och svara på frågor är exempel på när studenterna upplevde det var tillåtet att ta tid och plats. Genom att tillåta, ge tid och utrymme uppfattade deltagarna att de som personer och deras utbildning värdesattes av de inblandade lärarna, handledarna och forskarna.

En tillåtande miljö kunde upplevas både vid teoretisk undervisning samt i klinisk kontext. Under utbildning i klinisk kontext kunde en tillåtande miljö uppstå av något så grundläggande som att studenterna kände sig välkomna och att man hade planerat för och hade förväntningar på dem. Vidare att det fanns utrymme för den studerande att tänka och försöka själv och utrymme för att lära av sina egna misstag. De deltagande studenterna underströk att utrymmen för misstag aldrig skedde på bekostnad av patientens säkerhet utan endast där möjlighet fanns.

Möjligheten till informella möten och samtal med lärare, forskare och ledningspersoner beskrevs som goda exempel på när man som student upplevde ett tillåtande klimat. De som hade erfarenhet av detta ansåg det vara mer värdefullt än flera av de mer formella strukturerna för utvärdering som finns. De informella mötena som exemplifierades var terminsmingel, fika med termins- och programansvariga och "möt en forskare". Även de informella möten med rektor som förekommit hade uppskattats. I de samtal som uppstått upplevdes det inte lika laddat att komma med synpunkter eller tankar om frågor rörande utbildningen.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

Genom att i situationer med studieproblem lägga upp enskilda studieplaner hade enskilda lärare skapat en tillåtande miljö som beskrivs som avgörande för de fortsatta studierna. Detta stöd har erbjudits även utan att vederbörande hade det formella ansvaret som lärare i aktuell kurs och har uppskattats oerhört.

Den tillåtande andan av kollegialitet och hjälpsamhet, både mellan studenter och studenter och lärare beskrivs som kärnan av en god studiemiljö.

Konsekvenser

När man som studerande fick lov att ta utrymme och tid i anspråk upplevde man sig både bekräftad och värdesatt. Studenterna betonade att detta bemötande hade en lugnande effekt på deras prestationsstress. Det innebar en trygghet när det fanns utrymme för att göra misstag och eget utforskande samtidigt som det fanns en känsla av att någon brydde sig om att de skulle lyckas.

5.2.3 Struktur och stöd

Vilken struktur som fanns för lärandet kunde vara avgörande för hur man upplevde studiemiljön samt den vägledning och stöd man fick. Som struktur avsågs tillgång till information, lärandeaktiviteter och kursmaterial. Även den fysiska studiemiljön samt de stödfunktioner som KI tillhandahåller, som studenthälsan och studievägledningen, ingick.

Tydlighet

Under kursers gång betyder schemaläggning, tillgänglighet till information och resurser i lärplattform och webb mycket för att tillhandahålla en basnivå av stöd. Vid förseningar, brister eller svåröversiktighet upplevdes vägledning och stöd som lågt. När det å andra sidan fungerade upplevdes en tydlighet av vad som förväntades av en som student samt vad som krävdes för godkänt.

Möjligheten att kontrollera sig själv gentemot kursmål och medstudenter, exempelvis med hjälp av självvärderande tester, quiz och tillgång till tidigare examinationer, beskrevs som ett mycket värdefullt stöd under studierna. Studenterna kunde då få en bild av hur de låg till kunskapsmässigt gentemot sina kurskamrater och vad de behövde fördjupa sig i inför examinationen.

Progress

När deltagare uppfattade att kurser byggde på varandra och det skedde en progression under tiden uppfattades det både tryggt och förtroendegivande. Förståelsen för på vilket sätt kurser eller olika moment hade relevans för det framtida arbete, bidrog till att studierna uppfattades ha struktur. De deltagande studenterna beskrev att de gärna såg sig utmanade i sin läroprocess, vilket innebar att man tog steg i sitt lärande. För att utmaningen skulle uppfattas som positiv och ett stöd i lärandet, behövde kraven vara rimliga och kopplade till en enskildes utveckling. Det var även viktigt att det fanns en tydlig relevans för det som skulle läras.

Det uppfattades däremot ibland finnas en otydlighet kring kraven på kvantitet kontra kvalitet vid färdighetsträning. När vissa sällan förekommande unika moment skulle utföras kliniskt och det samtidigt fanns kvantitativa mål som var svåra att uppnå uppfattades detta som oorganiserat och onödigt stressande.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

Mötesplats/rum för stöd

De formella stödfunktionerna inom KI var värdefulla och viktiga. Biblioteket både i Campus Solna och Flemingsberg upplevdes som mycket välkomnande och tillgängligt. Det var ofta förstahandsval när studenterna sökte information för att lösa problem och svårigheter. Frågorna som man sökte svar på hos bibliotekets "Infopunkt" behövde inte vara biblioteksrelaterade utan man uppfattade tjänsten som välkomnande oavsett ärende. Studenthälsan beskrevs däremot som otillgänglig på grund av korta öppettider och brist på uppföljning och kontinuitet. Under intervjuerna framgick det att få visste vad som gällde om man som student ville framföra att man inte är nöjd med ett enskilt bemötande. Även här fanns det en misstanke om att man inte skulle bli tagen på allvar samt att det kunde leda till repressalier.

Fysiska miljöer som erbjuder en struktur för lärande hittades på biblioteket både på Campus Solna och i Flemingsberg och var uppskattat. Studenterna efterfrågade utökade möjligheter att sitta kvar där och arbeta, antingen tillsammans eller enskilt. Det fanns önskemål om fler studiemiljöer både plats för grupper samt enskilt. Önskemål framkom även att tystnaden skulle efterlevas i befintliga miljöer.

Konsekvenser

Tydlighet i kursinformation, studiekrav och kurskrav skapar studiero vilket motverkar stress. Likaså en röd tråd mellan kurserna med progression i studierna skapar trygghet att målet, som kompetent professionsutövare nås.

5.3 Diskussion

De senaste Studentbarometrarna, inklusive denna, har haft fokus på att hitta metoder och vägar för att öka studentengagemanget. Det är något som engagerat KI en tid för man ser det stora värdet av att studenterna är engagerade, både i sin egen utbildning men även i organisationen.

Vi vet idag att det lönar sig med aktiva studenter och man har de senaste årtionden propagerat för en mer "modern" lärarroll än tidigare med ett skifte från att vara "experten" till förmån för att vara den som underlättar lärande (Biggs, 1999; Crosby, 2000; King, 1993). Denna syn på studenten som aktiv i sitt lärande och undervisning har även följt med till kvalitetsarbetet där det i lokala, nationella och europeiska styrdokument framgår tydligt att studenten ses som en aktiv part i planering, genomförande samt utvärdering av utbildning (KI, 2016; UKÄ, 2016).

Vad är det då som gör att det är svårt att få till? När jämförelse görs mellan de två olika motsatskategorierna i roll och studiemiljö kan det ses som att två olika system möts. Den rangordnade miljön där studerande på sin höjd tillåts vara re-aktörer, jämfört med den tillåtande miljön där studenterna är med-aktörer.

Konflikten uppkommer dock när de två olika systemen är integrerade i en och samma organisation. KI har idag strukturen för att möjliggöra för studenter att vara med-aktörer i stor grad med valda studentrepresentanter i styrelser och utskott samt en struktur för utvärderingsarbetet (KI, 2016). När studenterna möter en Rangordnande miljö istället för den Tillåtande miljön verkar det dock negativt på motivationen. De bjuds in sent i processen och upplever att deras bidrag samlas in men inte beaktas. Deras reella inflytande upplevs vara lågt och då sjunker motivationen att engagera sig vidare. De gånger studenter möts av en Tillåtande miljö är de del av ett större sammanhang och känner ett ansvar för både processen och organisationen.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

Intressant är hur centralt bemötandet av lärare, handledare och forskare är för hur studenterna uppfattar studiemiljön. Zepke och Leach fann i sin review även de en koppling mellan undervisningen och lärarna med studenternas engagemang. Ju mer studentaktiv undervisningen var desto större möjlighet att studenterna kände sig engagerade i sin utbildning (Zepke & Leach, 2010). Fundersamt är de studenter som ser sig passiva och mindre nöjda men med små möjligheter att förändra det.

Ovissheten om hur studenterna förhöll sig kunskapsmässigt gentemot kursmål skapade en otrygghet och stress, framförallt när examinationerna var få och gällde mycket. Anmärkningsvärt är att just de förhållandena som deltagarna beskriver är förhållanden som kan främja fusk (Lang, 2013). Studenterna har dock själva lösningen med sina tydliga önskemål att kunna kontrollera sina kunskaper gentemot kursmålen, gärna anonymt.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

6 Rekommendation till fortsatt arbete

Utifrån studiens resultat kan följande rekommendationer göras för att främja studentengagemang samt minska studiestressen.

1. Bjud in studenterna som med-aktörer. Vid förändringsarbeten kan Design Thinking (Badwan, Bothara, Latijnhouwers, Smithies, & Sandars, 2017) användas som metod för att naturligt använda det perspektiv studenter har och göra dem till medskapare.
2. Återkoppla tydligt och återkommande, både till de som engagerat sig genom att delta i utvärderingar samt till övriga studenter. De gånger återkoppling sker på hur utvärderingar och kritik använts för att förändra något tas det som bevis på att studenternas synpunkter tas på allvar och läses.
3. Se över pedagogiska metoder och anslag och initiera mer studentcentrerad/ dialogbaserad undervisning så studenterna får en mer aktiv roll i sitt lärande.
4. Erbjud olika forum med formella och informella kontakter som ett komplement till den struktur som finns med kursvärderingar, kursråd och studentrepresentationer i alla led. Muntlig kommunikation utanför programstrukturen värdesätts oerhört av studenterna.
5. Se över hur man inom KIs organisation kommunicerar vem som studenter kan kontakta om vad. När det är oklart vem som ansvarar för vad är det svårare att rikta sina frågor eller funderingar till rätt person. En hel del av studenternas energi går åt att leta rätt eller bli hänvisad till rätt person.
6. Skapa sätt för studenter att kontrollera hur man förhåller sig till examensmålen. När man som enskild student inte vet hur ens kunskap håller gentemot kursmål upplevs det som stressande och skapar en osäkerhet.

7 Måluppfyllelse

Enligt projektplanen skulle Studentbarometern genomföras under hösten 2017 genom cirka sex fokusgrupper. Det fanns önskemål om att 40-60 deltagare skulle inkluderas. Eftersom inte alla studenter kom till de tillfällen de bokats sig, ökades antalet fokusgruppstillfällen till åtta. Trots detta tillägg och trots att intervju tillfällena fullbokades, stannade deltagarantalet vid 36 studenter.

Frågeområden för intervjuerna skapades utifrån tidigare Studentbarometer samt nuvarande kvalitetssystem (Kursvärdering, Examensenkät samt Avnämningarundersökning). Studentrepresentanter inbjöds till att bidra med frågeområden och har godkänt intervjuguidens inriktning.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

7.1 Tidplan

Grind	Beskrivning	Datum plan	Genomförande
G1	Starta projektet	2017-08-01	2017-08-01
G2	Utse referensgrupp, vid behov	BG kvalitetssystem 2017-09-04	
G3	Godkännande av tema för fokusgrupper, intervjuguide och informations- och rekryteringstext för studenter.	BG kvalitetssystem 2017-09-04	2017-09-04
	Rekrytera studenter	Sep/Okt	Sep/Nov
	Genomförande av fokusgrupper	Okt/Nov	Okt/Nov
	Analys av material	Nov/Dec	Dec
G4	Rapport	Jan 2018	Jan 2018
G5	Avsluta projektet och beslut om att förstöra originaldata	Jan 2018	

7.1 Resursförbrukning och kostnader

Konto	Kostnadslag	Budget	Utfall
40	Löner och arvoden	187 000	181 000
50	Lokalkostnader, hyrda lokaler	(se nedan)	4 000
569	Övriga varor samt övrig förbrukning: Catering samt presentkort till deltagarna	50 000 (inkl lokaler ovan)	21 000
579	Övriga tjänster - transkribering	13 000	19 000
Summa - total projektkostnad		250 000	225 000

8 Projektanalys - erfarenheter från projektet

8.1 Projektstrategi och genomförande

Eftersom ett lågt deltagande utgör en risk mot undersökningens kvalitet hade rekrytering av respondenter hög prioritet. En strategi för att höja deltagande var att erbjuda många möjliga intervjutillfällen. Ett problem var dock att inte alla studenter kom, trots att tillfällena fullbokats. Andra strategier som användes var upprepade annonsering och ersättning till deltagarna.

8.2 Kommunikation och förankring

De olika delarna i projektet förankrades med Styrgruppen enligt fastställda grindbeslut i projektplanen.

Projektledaren ansvarar för att rapporten med Studentbarometerens resultat sprids till berörda respondenter i fokusgrupperna och Beredningsgruppen för kvalitetssystem ansvarar för spridning till övriga intressenter.

8.3 Leverans, överlämnande och godkännande

Leverans av skriftlig rapport till Beredningsgruppen för kvalitetssystem avslutar projektet januari 2018.

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparad 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

9 Referenser

- Badwan, B., Bothara, R., Latijnhouwers, M., Smithies, A., & Sandars, J. (2017). The importance of design thinking in medical education. *Medical Teacher*, 1–2. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2017.1399203>
- Biggs, J. (1999). What the Student Does: teaching for enhanced learning. *Higher Education Research & Development*, 18(1), 57–75. <https://doi.org/10.1080/0729436990180105>
- Crosby, R. M. H., Joy. (2000). AMEE Guide No 20: The good teacher is more than a lecturer - the twelve roles of the teacher. *Medical Teacher*, 22(4), 334–347. <https://doi.org/10.1080/014215900409429>
- IPSOS. (2014). *KI - Studentbarometer 2013*. Arbetsdokument.
- KI. (2014). *Huvudsakliga slutsatser av analyser och åtgärdsplaner med anledning av Studentbarometern 2013*. US beredningsgrupp för kvalitet och utvärdering. Arbetsdokument.
- KI. (2016). *Riktlinjer för kvalitetsutvärdering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå*. Fastställd av styrelsen för utbildning, 2016-09-07. Dnr 1-577/2016. Hämtad 2018-01-31 från http://ki.se/sites/default/files/riktlinjer_for_kvalitetsutvardering_av_utbildning_pa_grundniva_och_avancerad_niva_3.pdf?_ga=2.111061829.1304787234.1517305092-849894453.1516781972
- KI. (2017a). *Exit poll för utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå – Pilottestning*. På uppdrag av Beredningsgruppen för kvalitetssystem för Styrelsen för utbildning. Arbetsdokument.
- KI. (2017b). *Genomförande av Studentbarometern, en kvalitativ och interaktiv vägledning för att bygga studenternas engagemang*. Projektplan till Styrelsen för utbildning. Dnr: 1-504/2017. Arbetsdokument.
- KI. (2017c). Sammanträdesprotokoll 2017:4. Styrelsen för utbildning, sammanträde 2017-05-11. Hämtad 2018-01-31 från http://ki.se/sites/default/files/us170511_protokoll.pdf
- King, A. (1993). From Sage on the Stage to Guide on the Side. *College Teaching*, 41(1), 30–35. <https://doi.org/10.1080/87567555.1993.9926781>
- Lang, J. M. (2013). *Cheating lessons: learning from academic dishonesty*. Cambridge, Massachusetts ; London, England: Harvard University Press.
- Stalmeijer, R. E., McNaughton, N., & Van Mook, W. N. K. A. (2014). Using focus groups in medical education research: AMEE Guide No. 91. *Medical Teacher*, 36(11), 923–939. <https://doi.org/10.3109/0142159X.2014.917165>

Dokumentansvarig Teresa Sörö		Senast sparat 2018-02-26 16:00
Version 1	Senast uppdaterat av Teresa SöröMaya PetrenMaya Petren	DNR 1-504/2017

UKÄ. (2015). *Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG)*. Översättning av Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), antagna vid ministerkonferensen i Jerevan, maj 2015. Hämtad 2018-01-31 från <http://www.uka.se/download/18.2b5bddd71593fab953bdc5ff/1487841879254/ESG-svensk-oversattning.pdf>

UKÄ. (2016). *Vägledning för granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete* Pilotstudie. Hämtad 2018-01-31 från: <http://www.uka.se/download/18.2b5bddd71593fab953bdd2d9/1487841872652/vagledning-larosatenas-kvalitetssakringsarbete-pilot.pdf>

Zepke, N., & Leach, L. (2010). Improving student engagement: Ten proposals for action. *Active Learning in Higher Education*, 11(3), 167–177. <https://doi.org/10.1177/1469787410379680>

10 Kontaktpersoner

Projektledare: Teresa Sörö

Handläggare: Ulla Salmi

Beställare: Styrelsen för utbildning

Styrgrupp: Beredningsgruppen för kvalitetssystem

11 Dokument

Intervjuguide (Se Bilaga 1)

12 Signering

Stockholm YYYY-MM-DD

Projektledare

Beställare

Mottagare

13 Bilaga 1

Intervjuguide

Presentation

Jag, Teresa Sörö är pedagogisk utvecklare och projektledare i detta projektet. Studentbarometern är en undersökning Karolinska Institutet gör var fjärde år och i år har Utbildningsstyrelsen bestämt att göra den som fokusintervjuer. Syftet med Studentbarometern är att få en strategisk vägledning för att bygga studenternas engagemang i studier och för KI samt att identifiera vilka mötesplatser /tjänster som behöver utvecklas för att öka studenternas engagemang

Samtalet vi har kommer att spelas in och sedan transkriberas (dvs att man gör text av vårt samtal) och det som sägs ska anonymiseras så det inte ska gå att veta vem som sagt vad. Utskriften kommer att läsas av personal från utvärderingsenheten. (Teresa Sörö) samt Terese Stenfors i sin helhet och sedan analyseras utefter projektets syfte.

För att säkra anonymiseringen ber jag er därför också att ni gemensamt inte för vidare det någon av er andra sagt utan respekterar att detta sägs endast för våra öron. Med det sagt vill jag också även påpeka att jag organisatoriskt hör till enheten för utvärdering och inte är knuten till någon av era utbildningar eller program och har inte någon som helst koppling till bedömning av er som studenter.

Presentation, vilket program de går, vilken termin. Grund/avancerad osv.

Egna motiv och önskemål

Vad gör att du är här idag? Vad önskar du få ut av det? (kan du berätta varför du har valt att delta?)

Vad motiverar dig att engagera dig i KI?

Studentinflytandet

Förklara begreppet och hur man ser att man kan utöva inflytande:

Vad innebär studentinflytande för er?

Vad gör du för att göra utöva inflytande?

Påverkningsfaktorer:

Vad skulle få dig att engagera dig?

Följdfråga även negativ påverkan. Vad skulle få dig att inte engagera dig?

Ge gärna exempel.

Alternativt: Vad påverkar om du väljer att nyttja ditt studentinflytande/engagera dig?

Vilka studentfrågor engagerar dig?

Studenter har i tidigare undersökningar ansett att deras inflytande över studier och utbildningen är lågt.

Hur kommer det sig tror ni? / Vad tror ni det beskriver?

Förslag på arbetssätt att öka inflytande:

Hur skulle KI kunna arbeta med att öka studentinflytande?

Studiesocial miljö och hälsa

Vad är studiesocial miljö för dig?

Vad kännetecknar en god studiemiljö? /dålig?

I flera av våra undersökningar så beskriver studenter hög stress och press. Är det något ni har några tankar kring: hur det kommer sig? Och om så kan ni beskriva stressen/presen?

I vilka situationer uppkommer stressen/presen? Kan du beskriva? Ge exempel?

Ni vistas i olika typer av miljöer och sammanhang: är det olika stress/press i dessa?

- I kursen/programmet
- Den informella miljön, bland studiekamrater?
- Klinik

Varifrån kommer pressen?

Hur tänker ni att Karolinska Institutet skulle kunna arbeta för att främja er studiesociala miljö och er hälsa/välbefinnande?

Vägledning och stöd

Vi vilka tillfällen skulle ni söka stöd/vägledning (för att komma vidare) i era studier? Hur skulle en sådan situation se ut?

Var finns stödet? Var vänder man sig för att hitta stöd? (Vilka funktioner?)

Finns det orsaker som gör att ni inte skulle vilja söka stöd, även om ni behövde det?

Vilken typ av vägledning eller stöd önskar ni som studenter? (stöd i progression)

Bemötande

(berätta inte om enskilda fall. Anmälningsskyldig ifall saker kan komma upp)

Vi har inte fokus på enskilda händelser. (Principiella, Systematiskt plan

Hur upplever ni bemötandet av er som studenter? Kan ni beskriva det?

Ser ni olika typer av bemötande i olika miljöer/kontext? Kan ni se saker som påverkar till bättre/sämre? Från olika kategorier av personer? (medstudent/ handledare/ forskare/ kursansvarig/ ledning)

Gentemot studenter: beroende på bakgrund, kön etc.?

Vad tänker ni att det finns för olika "typer" av problem i bemötande?

Hur skulle KI kunna arbeta ytterligare för att minimera förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling? (vad fungerar bra som vi kan förvalta och förstärka mer?)

På KI har vi nu ett standardiserat system med nybörjarenkät, kursvärderingar, examensenkät och 3VIL, dvs den enkät man ibland fyller i under VIL. Vad är det vi INTE fångar som ni vill förmedla?

Alt:

Vad skulle ni vilja förmedla till Karolinska Institutet som organisation och den som planerar och genomför er utbildningar?